

Java'da İşleçler, Kontrol Akış ve Döngü Deyimleri

BS-515 Nesneye Yönelik Programlama
Ders #3 (4 Kasım 2009)

İçerik

- Geçen ders:
 - ▶ "Nesne" ve "Sınıf" Kavramları
 - ▶ "Nesne" ve "Sınıf"ın Java'da gerçekleştirilmesi
- Bu ders:
 - ▶ Java'da işleçler ("operators")
 - ▶ Java'da kontrol-akış ("control-flow") ve döngü ("loop") deyimleri
 - ▶ Java konsol programlarında basit girdi/çıkı ("input/output")

A.Tarhan, 2009 - 2 - BBS-515-DN03 / 2

Java'da İşleçler ("Operators")

İşleçler

- İşleçler, bir veya daha çok işlenen üzerinde işlem yapar.
 - ▶ Tek işlenen → "Unary operator"
 - ▶ İki işlenen → "Binary operator"
- "Unary operator"
 - ▶ <operator> <operand> (prefix, ++i)
 - ▶ <operand> <operator> (postfix, i++)
- "Binary operator"
 - ▶ <operand1> <operator> <operand2> (infix, a+b)

A.Tarhan, 2009 - 4 - BBS-515-DN03 / 4

Aritmetik İşleçler - 1

İşleç	Kullanım	Tanım
+	op1 + op2	op1 ve op2'yi ekler
-	op1 - op2	op2'yi op1'den çıkarır
*	op1 * op2	op1 ve op2'yi çarpır
/	op1 / op2	op1'i op2'ye böler
%	op1 % op2	op1'in op2'ye göre modunu (bölme sonucunda kalan) hesaplar

A.Tarhan, 2009 - 5 - BBS-515-DN03 / 5

Aritmetik İşleçler - 2

- Java'da "+" işleci aynı zamanda dizgi ("String") birleştirmek için kullanılır.
 - ▶ System.out.println ("Girdinin" + sayi + "karakteri var.");
 - ▶ Çıktı: "Girdinin 5 karakteri var."
- "+" ve "-" işleçleri ayrıca işlenenin işaretini belirlemek için kullanılır.

İşleç	Kullanım	Tanım
+	+op	İşlenen pozitif bir değer
-	-op	İşlenen negatif bir değer

A.Tarhan, 2009 - 6 - BBS-515-DN03 / 6

Aritmetik İşleçler - 3

- “++” ve “--” işleçleri, bir değişkenin değerini arttırmak veya azaltmak için kullanılır.

İşleç	Kullanım	Tanım
++	op++	op değerini 1 artırır.
--	op--	op değerini 1 azaltır.

A.Tarhan, 2009

- 7 -

BBS-515-DN03 / 7

İlişkisel (“Relational”) İşleçler

- İki değeri karşılaştırarak aralarındaki ilişkiyi belirler.

İşleç	Kullanım	Koşul sağlandığında 1 döndürür
>	op1>op2	op1, op2'den büyükse
>=	op1>=op2	op1, op2'den büyük veya op2'ye eşitse
<	op1<op2	op1, op2'den küçükse
<=	op1<=op2	op1, op2'den küçük veya op2'ye eşitse
==	op1==op2	op1 ve op2 eşitse
!=	op1!=op2	op1 ve op2 eşit değilse

A.Tarhan, 2009

- 8 -

BBS-515-DN03 / 8

Şartlı (“Conditional”) İşleçler

İşleç	Kullanım	Koşul sağlandığında 1 döndürür
&&	op1 && op2	op1 ve op2'nin her biri doğruysa
	op1 op2	op1 veya op2'den biri doğruysa
!	! op	op yanlışsa

- ((sayi > GIRD_SAYISI) && (System.in.read() !=-1))
 - ▶ Önce soldaki kısım değerlendirilir.
 - ▶ Sol kısım doğruysa sağdaki kısım değerlendirilir, yanlışsa sağdaki kısım değerlendirilmez.
- ((sayi > GIRD_SAYISI) || (System.in.read() !=-1))
 - ▶ Her iki kısım da ayrı ayrı değerlendirilir.

A.Tarhan, 2009

- 9 -

BBS-515-DN03 / 9

Bit (“Bitwise”) İşleçleri

- Verinin bitleri üzerinde işlem yaparlar.

İşleç	Kullanım	Tanım
>>	op1 >> op2	op1'in bitlerini op2 kadar sağa kaydırır.
<<	op1 << op2	op1'in bitlerini op2 kadar sola kaydırır
>>>	op1 >>> op2	op1'in bitlerini op2 kadar sağa kaydırır (işaretsiz sayılar).
&	op1 & op2	bit bazında “and” işlemi
	op1 op2	bit bazında “or” işlemi
^	op1 ^ op2	bit bazında “xor” işlemi
~	op1 ~ op2	bit bazında tümleyen (“complement”)

A.Tarhan, 2009

- 10 -

BBS-515-DN03 / 10

Atama (“Assignment”) İşleçleri

İşleç	Kullanım	Tanım
+=	op1 += op2	op1 = op1 + op2
-=	op1 -= op2	op1 = op1 - op2
*=	op1 *= op2	op1 = op1 * op2
/=	op1 /= op2	op1 = op1 / op2
%=	op1 %= op2	op1 = op1 % op2
&=	op1 &= op2	op1 = op1 & op2
=	op1 = op2	op1 = op1 op2
^=	op1 ^= op2	op1 = op1 ^ op2
<<=	op1 <<= op2	op1 = op1 << op2
>>=	op1 >>= op2	op1 = op1 >> op2
>>>=	op1 >>>= op2	op1 = op1 >>> op2

A.Tarhan, 2009

- 11 -

BBS-515-DN03 / 11

Koşul (“Conditional”) İşleçleri

- ? :

- Örnek:

```
if (a > b) {
    max = a;
}
else {
    max = b;
}
```

max = (a > b) ? a : b;

A.Tarhan, 2009

- 12 -

BBS-515-DN03 / 12

Java'da İşleç Önceliği

postfix işleçler	[] . (parametreler) ifade++ ifade--
birli (unary) işleçler	++ ifade -- ifade + ifade - ifade !
nesne oluşturma	new (tip) ifade
toplama/çıkarma	+ -
kayıdırma	<< >> >>>
ilişkisel	< > <= >= instanceof
eşitlik	== !=
bit AND	&
bit XOR	^
bit OR	
mantıksal AND	&&
mantıksal OR	
koşul	? :
atama	=

A.Tarhan, 2009

- 13 -

BBS-515-DN03 / 13

Java'da Kontrol-Akış ("Control-Flow") ve Döngü ("Loop") Deyimleri

Kontrol-Akış Deyimleri

Deyim	Anahtar Sözcük
Karar verme	if - else, switch - case
Döngü	for, while, do-while
Kural-dışı durum	try - catch - finally, throw
Diğer	break, continue, label, return

A.Tarhan, 2009

- 15 -

BBS-515-DN03 / 15

"If ... Else ..." Deyimi

- Koşula bağlı olarak dallanma sağlar.
- Sözdizimi: `if (koşul) ifade-1 // koşul sağlanırsa ifade-1 işletilir.`
`else ifade-2 // koşul sağlanmazsa ifade-2 işletilir.`

■ Örnek:

```
...
// kullanıcı tarafından basılan "tamam" veya "iptal"
// düğmesine göre işlem yapılır.
...
if (yanıt == OK) { // koşul: yanıt "tamam" mı?
    ...
    // "tamam"a basılması halinde yapılacak işler
    ...
}
else {
    ...
    // "iptal"e basılması halinde yapılacak işler
    ...
}
```

A.Tarhan, 2009

- 16 -

BBS-515-DN03 / 16

"If ... " Deyimi: Örnek

```
class Merhaba {
    public static void main (String args[]) {
        if (args.length > 0) {
            System.out.println("Merhaba " + args[0]);
        }
    }
}
```

A.Tarhan, 2009

- 17 -

BBS-515-DN03 / 17

"If ... Else ..." Deyimi: Örnek

```
class Merhaba {
    public static void main (String args[]) {
        if (args.length > 0) {
            System.out.println("Merhaba " + args[0]);
        }
        else {
            System.out.println("Her kimsen merhaba!");
        }
    }
}
```

A.Tarhan, 2009

- 18 -

BBS-515-DN03 / 18

“If ... Else If ...” Deyimi: Örnek

```
class Merhaba {
public static void main (String args[]) {
    if (args.length == 0) {
        System.out.println("Her kimsen merhaba!");
    } else if (args.length == 1) {
        System.out.println("Merhaba " + args[0]);
    } else if (args.length == 2) {
        System.out.println("Merhaba " + args[0] + " " + args[1]);
    } else if (args.length == 3) {
        System.out.println("Merhaba " + args[0] + " " + args[1] + " " + args[2]);
    } else if (args.length == 4) {
        System.out.println("Merhaba " + args[0] + " " + args[1] + " " + args[2] + " " + args[3]);
    } else {
        System.out.println("Merhaba " + args[0] + " " + args[1] + " " + args[2] + " " + args[3] + " ve diğerleri!");
    }
}
}
```

A.Tarhan, 2009

- 19 -

BBS-515-DN03 / 19

Eşleşmemiş “Else” Problemi

```
■ if (x>5)
    if (y>5)
        System.out.println("x ve y 5 den büyük");
    else
        System.out.println("x 5 den küçük ya da eşit");

■ if (x>5) {
    if (y>5)
        System.out.println("x ve y 5 den büyük");
    }
    else
        System.out.println("x 5 den küçük ya da eşit");
```

YANLIŞ !

DOĞRU !

A.Tarhan, 2009

- 20 -

BBS-515-DN03 / 20

“Switch” Deyimi

■ Birden çok seçeneği olan koşulda, her seçenek için ifadeleri işletmek amacıyla kullanılır.

■ Örnek:

```
int mevsim;
...
switch (mevsim) {
case 1: System.out.println ("Kış"); break;
case 2: System.out.println ("Bahar"); break;
case 3: System.out.println ("Yaz"); break;
case 4: System.out.println ("Sonbahar"); break;
default: System.out.println ("Yanlış mevsim!"); break;
}
```

A.Tarhan, 2009

- 21 -

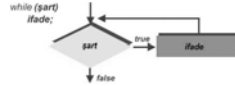
BBS-515-DN03 / 21

Döngü Deyimleri

```
■ while (koşul) {
    ifadeler
}

■ for (döngü sayacını ilklendirme; döngü sonlandırma koşulu; döngü sayacını artırma) {
    ifadeler
}

■ do {
    ifadeler
} while (boole ifade);
```


A.Tarhan, 2009

- 22 -

BBS-515-DN03 / 22

“While” Döngüsü

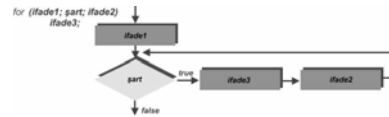
```
class Merhaba {
public static void main (String args[]) {
    int i;
    System.out.print ("Merhaba "); // "Merhaba " yaz
    i = 0; // döngü sayacını ilklendir
    while (i < args.length) { // koşulu test et; doğruysa döngüye gir
        System.out.print (args[i]); // parametreyi yaz
        System.out.print (" "); // boşluk yaz
        i = i + 1; // döngü sayacını artır
    }
    System.out.println(); // satırı bitir
}
}
```

A.Tarhan, 2009

- 23 -

BBS-515-DN03 / 23

“For” Döngüsü


```
class Merhaba {
public static void main (String args[]) {
    System.out.print("Merhaba "); // "Merhaba " yaz
    for (int i = 0; i < args.length; i = i + 1) { // koşulu test et; doğruysa döngüye gir
        System.out.print(args[i]); // parametreyi yaz
        System.out.print(" "); // boşluk yaz
    }
    System.out.println(); // satırı bitir
}
}
```

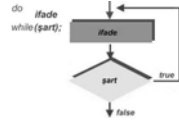
A.Tarhan, 2009

- 24 -

BBS-515-DN03 / 24

“Do While” Döngüsü

```
class Merhaba {
    public static void main (String args[]) {
        int i = -1;
        do {
            if (i == -1)
                System.out.println("Merhaba "); // koşul doğruysa // "Merhaba " yaz
            else {
                System.out.println(args[]); // koşul doğru değilse // boşluk yaz
                System.out.println(" ");
            }
            i = i + 1; // döngü sayacını arttır
        } while (i < args.length); // hala yazacak değıştirge varsa devam et
        System.out.println(); // satırı bitir
    }
}
```


A.Tarhan, 2009

- 25 -

BBS-515-DN03 / 25

“Break” Deyimi

- “Break” deyimi, giriş koşulunun geçersiz olmasını beklemeden döngüden çıkmayı sağlar.

```
class Say {
    public static void main (String args[]) {
        int toplam = 0;
        int sayi = 1;
        for (int kare = 1; kare <= 64; kare++) {
            sayi = sayi * 2;
            if (sayi <= 0) {
                System.out.println("Hata: Taşma Oluştul!");
                break;
            }
            toplam = toplam + sayi;
            System.out.println(toplam + "t");
        }
    }
}
```

A.Tarhan, 2009

- 26 -

BBS-515-DN03 / 26

“Continue” Deyimi

- “Continue” deyimi, kalan komutların işlenmesine izin vermeden, program akışını en içteki döngünün başına geçirir.

- Örnek:

```
for (int i = 0; i < m.length; i++) {
    if (m[i] % 2 == 0) continue;
    // çift ise döngüye bir sonraki döngüye geç

    // tek ise devam eden komutları işleme al
}
```

A.Tarhan, 2009

- 27 -

BBS-515-DN03 / 27

Dallanma Deyimleri

- Etiketli “break”

- Örnek:

```
test: if (check(i)) {
    for (int j=0; j<10; j++) {
        if (j>i) break; // sadece bu döngüyü sonlandır.
        if (a[j][j] == null)
            break test; // if bloğunu sonlandır.
    }
}
```

A.Tarhan, 2009

- 28 -

BBS-515-DN03 / 28

Örnek

- Bir sınıftaki öğrencilerin o dersin sınavından aldıkları notların ortalamalarını bulan konsol programını yazalım

- ▶ Kontrol değeri (“sentinel”) kullanarak
 - “while”, “do ... while” döngüleri ile
- ▶ Sayaç değeri (“loop counter”) kullanarak
 - “while”, “for” döngüleri ile

A.Tarhan, 2009

- 29 -

BBS-515-DN03 / 29

Java’da Basit Girdi/Çıktı
 (“Input/Output”)

Java Konsol Programlarının Yapısı

- Her Java konsol programı, bir ya da birden fazla yordamı içeren bir sınıftan oluşur ve bu yordamlardan biri ana yordam ("main method") olmalıdır.

imported classes

```
public class sınıfın-adi {  
    public static void main (String args[]) throws IOException {  
        değişkenlerin tanımlanması  
        çalıştırılabilir ifadeler  
    }  
    varsa diğer yordamlar  
}
```

Çalıştırma:

```
> javac MerhabaDunya.java ⇨ MerhabaDunya.class  
> java MerhabaDunya  
> Merhaba Dünya!
```

A.Tarhan, 2009

- 31 -

BBS-515-DN03 / 31

Konsol Programlarında Basit Çıktı

- ▶ System.out.println("bir dizgi");
 - > Bir dizgi
- ▶ System.out.println("bir dizgi");
System.out.println("diğer dizgi");
 - > bir dizgi
 - > diğer dizgi
- ▶ System.out.print("bir dizgi, ");
System.out.print("diğer dizgi");
 - > bir dizgi, diğer dizgi

A.Tarhan, 2009

- 32 -

BBS-515-DN03 / 32

Konsol Programlarında Basit Girdi

- ▶ BufferedReader stdGirdi =
new BufferedReader (new InputStreamReader(System.in));
- ▶ Dizgi okuma:
 - String s = stdGirdi.readLine();
- ▶ Tamsayı okuma:
 - String s = stdGirdi.readLine();
int i = new Integer(s.trim()).intValue();
// ya da;
int j = new Integer.parseInt(s.trim());
- ▶ Reel sayı okuma:
 - String s = stdGirdi.readLine();
double d = new Double(s.trim()).doubleValue();

A.Tarhan, 2009

- 33 -

BBS-515-DN03 / 33

Örnek

- İki tamsayıyı klavyeden okuyan ve bu iki sayının toplamını ve birinci ile ikinci sayı arasındaki farkı bularak ekrana bastıran Java konsol programı
 - ▶ ToplaCikar.java

A.Tarhan, 2009

- 34 -

BBS-515-DN03 / 34